

2024-09-24 Nr. NV-2511

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: (TAP-24-1186(2)) TAIS (24-10417(4))		PAŽYMA DĖL ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 16, 22 IR 48-2 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 73-3 STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Energetikos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-09-17	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Įstatymo projektas parengtas siekiant tobulinti galiojantį teisinį reguliavimą, atsižvelgiant į pokyčius elektros energijos gamybos struktūroje ir šių pokyčių lemiamas rizikas dėl Kinijos Liaudies Respublikos, kuri pagal Nacionalinio saugumo strategiją kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ir nacionalinio saugumo interesų užtikrinimui, gamintojų ar tiekėjų dominavimo elektros energijos gamybos ir elektros energijos kaupimo įrenginių rinkoje.

Dėl Lietuvoje sparčiai augančių elektros energijos, ypač iš AEI, gamybos pajėgumų ir energijos kaupimo įrenginių plėtros, saugus elektros energijos perdavimo ir skirstymo sistemų, o kartu ir visos elektros sistemos veikimas tiesiogiai priklausys nuo patikimo minėtų elektros energijos gamybos ir kaupimo įrenginių veikimo ir jų valdymo. Kartu su perdavimo sistemos operatoriumi ir skirstomųjų tinklų operatoriumi įvertinta, kad naudojantis elektros energijos gamybos ir energijos kaupimo įrenginių valdymo sistemomis, kuriomis galima valdyti šių įrenginių galios keitimo parametrus, įjungti ar išjungti šiuos įrenginius, atsiranda galimybės nuotoliniu būdu nesankcionuotai paveikti ar valdyti elektros gamybą. Šis pažeidžiamumas kelia tiesiogines grėsmes elektros energijos perdavimo ir skirstymo sistemų valdymui ir elektros energetikos sistemos darbo stabilumui.

Teikiamu Įstatymo projektu siūloma riboti subjektų iš valstybių, kurios pagal Nacionalinio saugumo strategiją kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ir nacionalinio saugumo interesų užtikrinimui, prieigą prie elektros energijos gamybos ir energijos kaupimo įrenginių informacijos ir gamybos valdymo sistemų.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Teikiamu Įstatymo projektu siūloma:

- papildyti reikalavimus asmenims, kuriems išduodamas leidimas gaminti elektros energiją ir leidimas generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių, nauja sąlyga – atitiktimi **Įstatyme nustatytiems elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimo reikalavimams**. Leidimas plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ar leidimas plėtoti energijos kaupimo pajėgumus būtų išduodamas, kai elektros energijos įrenginiai ir su jais susijusi įranga yra saugūs ir patikimi, taip pat neturės neigiamos įtakos elektros tinklams, prie kurių šie įrenginiai prijungti, ar nesudarys prielaidų tokiai neigiamai įtakai.
- Įstatymo nuostatas papildyti nauja sąlyga, kurią turės vertinti tinklų operatorius, tai yra tinklų operatorius privalės prijungti gamintojų elektros energijos gamybos įrenginius ir energijos kaupimo įrenginius prie elektros tinklų, atsižvelgdamas į Įstatyme nustatytus elektros energijos įrenginių valdymo sistemų saugumo reikalavimus.
- papildyti Įstatymą 73³ straipsniu, nustatančiu saugumo reikalavimus elektros energijos įrenginių valdymo sistemoms nepriklausomai nuo to kur šie įrenginiai yra pagaminti. Įstatymo 73³ straipsnio 1 dalyje **siūloma nustatyti, kad didesnės kaip 100 kW įrengtosios galios elektros energijos gamybos ir energijos kaupimo įrenginių informacijos valdymo sistemos ir gamybos valdymo sistemos saugumas turi būti užtikrinamas taip, kad prie šių sistemų nebūtų galima valstybių, kurios pagal Nacionalinio saugumo strategiją kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ir nacionalinio saugumo interesų užtikrinimui, subjektų prieiga**, leidžianti nuotoliniu būdu valdyti elektros energijos gamybos ar energijos kaupimo įrenginių galios keitimo parametrus ir (ar) įjungti ar išjungti šiuos įrenginius.
- Įstatymo 73³ straipsnio 2 dalyje siūloma apibrėžti, kokiuose įgyvendinančiuosiuose teisės aktuose turės būti nustatyti Įstatymo 73³ straipsnio 1 dalyje nurodyti elektros energijos įrenginių valdymo sistemų saugumo reikalavimai.
- Įstatymo 73³ straipsnio 3 dalyje siūloma įtvirtinti atitikties vertinimo pagrindą numatant, kad tinklų naudotojas, rangovas ar kitas tinklų naudotojo įgaliotas atstovas turės pateikti deklaraciją, patvirtinančią, kad yra įgyvendinti Įstatymo 73³ straipsnio 1 dalyje nustatyti elektros energijos įrenginių valdymo sistemų saugumo reikalavimai.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

- nustatyti Įstatymo projekto nuostatų įsigaliojimo terminą – 2025 m. gegužės 1 d. Įstatymo projekto įsigaliojimo terminas yra pasirinktas atsižvelgiant į energetikos įmonių, asociacijų ir kitų organizacijų pateiktą nuomonę dėl įstatymo įgyvendinimo viešų konsultacijų ir diskusijų metu, siekiant suteikti pakankamai laiko asmenims prisitaikyti prie naujo teisinio reglamentavimo.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Priėmus Įstatymo projektą bus sudarytos teisinės sąlygos užkardyti galimas rizikas, susijusias su elektros energijos gamybos ir energijos kaupimo įrenginių infrastruktūroje naudojamų valdymo sistemų iš valstybių, kurios pagal Nacionalinio saugumo strategiją kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ir nacionalinio saugumo interesų užtikrinimui.

STEBĖSENA

-

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Įstatymo projektas buvo aptartas 2024 m. liepos 4 d. ir 2024 m. liepos 12 d. susitikimuose su rinkos dalyviais ir suinteresuotomis institucijomis.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Teikiamas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas patikslintas Įstatymo projektas, paaiškinimai dėl pastabos, į kurią neatsižvelgta, pateikiami teikimo lydraštyje.

Patikslintas Įstatymo projektas 2024 m. liepos 23 d. buvo pakartotinai pateiktas išvadoms gauti Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Krašto apsaugos ministerijai, Teisingumo ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, Konkurencijos tarybai, Lietuvos tvarioms energetikos asociacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos saulės energetikos asociacijai, Lietuvos vėjo elektrinių asociacijai, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacijai, Nacionalinei Lietuvos energetikos asociacijai, Nacionalinei elektros technikos verslo asociacijai, Danijos Karalystės ambasada Lietuvos Respublikoje, Elektrą iš saulės gaminančių vartotojų asociacijai, Lietuvos prekybos įmonių asociacijai, Asociacijai „Investors' Forum“, UAB „Kauno termofikacijos elektrinė“, AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“, AB „Achema“, AB „Ignitis gamyba“, AB „Lifosa“, AB „Akmenės cementas“, LITGRID AB, AB „Energijos skirstymo operatorius“, UAB „Energy cells“ ir Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Į visas derinimo metu pateiktas pastabas atsižvelgta, arba jos suderintos darbo tvarka.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlytina Įstatymo projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė

Ekonomikos politikos grupė, vyresnioji patarėja